

4:1 – 6:7 Jertfele pentru păcat

a) 4:1-35 Jertfele de ispășire

Capitolul 4 ne descrie jertfa de ispășire pentru patru situații posibile: când a păcătuit Marele Preot, adunarea, o căpetenie sau un om de rând. Este interesant că de fiecare dată apare expresia: „dacă... a păcătuit fără voie...”. Versiunea NIV folosește cuvintele: „fără intenție...”. Și apare această întrebare: oare doar păcatele comise fără intenție puteau fi iertate? Într-adevăr, există multe situații în care omul păcătuiește fără intenție. Din ignoranță, din necunoștință, el nu cunoaște toate poruncile Domnului sau nu este atent la toate detaliile vieții lui și se trezește că a comis o fărădelege. În traducerea Cornilescu mai apare în aceste capitole și expresia: „fără să știe”. Este interesant că versiunea NIV traduce într-un mod diferit această expresie: „chiar dacă nu știe, este vinovat și va fi tras la răspundere.” Traducerea din limba engleză insistă că orice călcare a Legii este păcat, indiferent de prezența sau lipsa intenției. În capitolul 6, descoperim că Domnul oferă iertarea pentru următoarele situații: „Când va păcătui cineva și va săvârși o nelegiuire față de Domnul, tăgăduind aproapelui său un lucru încredințat lui, sau dat în păstrarea lui, sau luat cu sila, sau va înșela pe aproapele lui, tăgăduind că a găsit un lucru pierdut, sau făcând un jurământ strâmb cu privire la un lucru oarecare pe care-l face omul și păcătuiește...” (Levitic 6:2-3) Este imposibil să acceptăm lipsa intenției pentru toate aceste situații. Este evident că Domnul oferă iertare și pentru păcatele comise conștient. Atunci ce să însemne acea expresie ciudată: „fără voie”? Este mai greu să răspundem acum la această întrebare.

Capitolele 4-6 din Levitic introduc această expresie bizară, dar în același timp evidențiază faptul că iertarea este oferită și păcatelor realizate conștient și chiar călcările de lege comise inconștient sunt socotite tot păcate. Înțelegem deci faptul că păcatul „fără voie” nu înseamnă o călcare de lege neintenționată. Cartea Numeri va lămurii acest mister. În Numeri 15:22-31 avem distincția dintre păcatele fără voie și cele cu voie. Iată cum se încheie acest pasaj: „Dar dacă cineva, fie băștinaș, fie străin, păcătuiește cu voie, hulește pe Domnul: acela va fi nimicit din mijlocul poporului său, căci a nesocotit cuvântul Domnului și a călcat porunca Lui; va fi nimicit și își va lua astfel pedeapsa pentru nelegiuirea lui.” Acest pasaj înspăimântător ne vorbește despre un păcat pentru care nu este iertare. El apare după tragedia din Numeri 14, când Domnul refuză să absolve poporul de vină și se jură pe El însuși că poporul va pieri în pustie. Se pare că poporul, care de zece ori îl ispitise pe Domnul în pustie, comisese păcatul cu voia. Ar fi vorba deci de o persistență în păcat și fărădelege, o persistență acompaniată de refuzul unei pocăințe sincere și care duce la o împietrire a inimii, care împiedică (se pare) manifestarea unei pocăințe autentice. Și fără pocăință nu este iertare.

Astfel, întrezărim faptul că păcatul cu voia este mai mult decât încălcarea conștientă a unei porunci a Domnului. El este un act de sfidare neobrăzată a Domnului însoțită de lipsa unei pocăințe sincere. Lipsa sau absența pocăinței sincere pare să fie un element fundamental în creionarea liniei între păcatele fără voie și cele cu voie. Atunci când apare pocăința sinceră (vezi Psalmul 51), orice păcat poate fi iertat, chiar curvia și crima, pentru care Legea stipula pedeapsa cu moartea (vezi exemplul din viața lui David). Discuția este mult mai lungă și o vom relua după ce vom studia cartea Numeri. Concluzia noastră acum este faptul că păcatele fără voie includ atât călcările de Lege intenționate, cât și pe cele neintenționate, pot fi iertate și nu sunt păcate cu voia. Am putea defini păcatele fără voie prin contrast: orice păcat care nu este cu voia (un act cumplit de sfidare a Domnului însoțit de lipsa unei pocăințe autentice) este fără voie și poate fi iertat.

Cele patru situații din Levitic 4 pot fi grupate două câte două, și anume: primele două (păcatul Marelui Preot și păcatul adunării) și ultimele două (păcatul căpeteniei și păcatul evreului de rând). Pentru primele două situații avem un tip de jertfă, iar pentru celelalte două un alt tip de jertfă de ispășire. Iată care sunt diferențele fundamentale dintre cele două tipuri de jertfă:

jertfa de ispășire pentru adunare și Marele Preot	jertfa de ispășire pentru căpetenie și omul de rând
<ul style="list-style-type: none"> •erau unse cu sânge coarnele altarului tămâierii și se stropea de 7 ori cu sânge în fața perdelei dinlăuntru •ce nu era ars pe altarul arderilor de tot era ars afară din tabără 	<ul style="list-style-type: none"> •erau unse cu sânge coarnele altarului pentru arderile de tot •ce nu era ars pe altarul arderilor de tot era oferit preoților (vezi 6:24-30)

Înainte de a comenta aceste diferențe, să analizăm puțin asemănările dintre jertfa adusă pentru păcatul adunării și jertfa adusă pentru păcatul Marelui Preot. De fapt, jertfa este aproape identică. Textul subliniază în mod explicit acest lucru: „*Cu vițelul acesta să faci întocmai cum a făcut cu vițelul adus ca jertfă de ispășire; să faci la fel. Astfel să faci preotul ispășire pentru ei și li se va ierta. Vițelul rămas, să-l scoată apoi afară din tabără și să-l ardă ca și pe vițelul dintâi.*” (Levitic 4:20-21) Mesajul este clar: păcatul Marelui Preot este echivalent cu păcatul întregii adunări. Dacă Marele Preot păcătuiește, este o situație la fel de gravă ca și cea în care păcătuiește întreaga adunare. Păcatul unui singur om are aceleași consecințe ca și păcatul unui popor. Această idee este prezentată chiar explicit în 4:2: „*Dacă a păcătuie preotul care a primit ungera și prin aceasta a adus vină asupra poporului...*” Deci, păcatul Marelui Preot aducea vină asupra poporului. Cum era posibil așa ceva? Era drept? Un singur om să păcătuiească și să fie socotită vinovată întreaga adunare? Acest lucru era posibil din pricina funcției Marelui Preot. Marele Preot era reprezentantul poporului înaintea Domnului, era garantul legământului, era omul care în chip simbolic purta toate păcatele mărturisite ale lui Israel asupra lui. Vestimentația Marelui Preot descrisă în Exod 28 reliefează această funcție. Pe umeri Marele Preot avea 2 pietre cu numele fiilor lui Israel și pe piept un pieptar cu 12 pietre, fiecare din ele conținând numele unei seminții. Iar în 28:36-38, textul menționează: „*Să faci și o tablă de aur curat și să sapi pe ea, cum se sapă pe o pecete: «Sfințenie Domnului». S-o legi cu o sfoară albastră de mitră în partea dinainte a mitrei. Ea să fie pe fruntea lui Aaron; și Aaron va purta fărădelegile săvârșite de copiii lui Israel când își aduc darurile lor sfinte; ea va fi necurmat pe fruntea lui înaintea Domnului pentru ca ei să fie plăcuți înaintea Lui.*”

Marele Preot purta fărădelegile lui Israel și astfel, devenea în chip simbolic substitutul lor în moarte și în pedeapsă. Acest mesaj este consolidat de Legea care stipula că cel care a comis un omor din imprudență și a fugit într-o cetate de scăpare trebuie să stea acolo până la moartea Marelui Preot (vezi Numeri 35). Soluționarea aceluia păcat era strâns legată de moartea Marelui Preot, care, în chip simbolic, ducea cu el în moarte fărădelegile lui Israel. Prezența reprezentantului uman era indispensabilă la Cortul Întâlnirii. Jertfa animală și

mijlocitorul uman aduceau un mesaj complet și subliniau necesitatea jertfei ispășitoare a lui Mesia (vezi Isaia 53).

Animalul evidenția necesitatea unui substitut în moarte și pedeapsă. Prezența preotului accentua faptul că acest substitut trebuia să fie OM pentru a fi împlinită cu adevărat legea dreptății: viață de om pentru viață de om. Astfel, alături de jertfele animale, Domnul l-a lăsat la Cortul Întâlnirii și pe Marele Preot, reprezentantul uman al poporului în fața Domnului și cel care în chip simbolic purta pe fruntea sa fărâdelegile lui Israel. Astfel se explică de ce păcatul Marelui Preot aducea vină asupra adunării și era echivalent cu păcatul acesteia. Pentru a purta fărâdelegile norodului, Marele Preot trebuia să fie sfânt, curat, fără pată înaintea Domnului. Dacă nu îndeplinea această condiție, atunci nu mai putea purta fărâdelegile lui Israel și astfel, acesta cădea sub vina vechilor păcate. Este interesant faptul că, în perioadele de apostazie, când Marele Preot era corupt și necinstit, un evreu de rând credincios (exemplu: văduva săracă) se putea bucura de iertare și de o relație personală cu Domnul. Se pare deci că, la fel cum purtarea păcatelor era simbolică, la fel și căderea sub vină era simbolică, sau, cel puțin, ea putea fi soluționată și prin suspinele adunării față de necredințioșia Marelui Preot. Apare întrebarea: și dacă marele Preot nu aducea jertfă de ispășire, ce se întâmpla cu adunarea? Aceasta trebuia să ia atitudine față de păcatul Marelui Preot. Orice evreu, dacă persista în păcat, trebuia avertizat și apoi, omorât de adunare. Această lege trebuia aplicată și față de Marele Preot. Astfel, Israel ar fi trebuit să ia atitudine față de păcatele fiilor lui Eli și față de păcatul acestuia de a-și cinsti fiii mai mult decât pe Domnul. După aceea, trebuia ca altcineva să intre în slujba de Mare Preot. Dacă adunarea nu lua această atitudine, rămășița credincioasă își putea mântui sufletul prin suspinurile față de fărâdelegile care se făceau în Israel și la Casa Domnului (vezi Ezechiel 9).

Să comentăm acum puțin specificul jertfei de ispășire adusă pentru păcatul Marelui Preot și al poporului. Dacă la celelalte jertfe de ispășire se ungeau cu sânge coarnele altarului arderilor de tot, în acest caz se ungeau cu sânge coarnele altarului tămâierii, care se afla în Locul Sfânt, înaintea chivotului, adică al scaunului de domnie al Domnului. La jertfele de ispășire obișnuite lucrurile se rezolvau la ușa Cortului Întâlnirii. Acum, însă, este necesar să se pășească mai aproape de Domnul: în Locul Sfânt. Trebuie să subliniem că acest tip de jertfă se aseamănă foarte mult cu marea jertfă din Ziua Curățirii (vezi Levitic 16). Diferența constă în aceea că, de Yom Kippur, Marele Preot intra chiar în Sfânta Sfintelor și stropea de 7 ori înaintea capacului ispășirii (Lv. 16:14). Această apropiere mai mare de Domnul sugerează o problemă mai gravă, a cărei soluționare se găsea doar la Domnul. Într-adevăr, problema era cu totul deosebită. Să luăm de exemplu păcatul Marelui Preot. Dacă păcătuia un evreu, atunci păcatul său era soluționat prin transferul simbolic pe fruntea Marelui Preot, garantul legământului și reprezentantul norodului înaintea Domnului. Dar dacă avea să păcătuiască însuși garantul, cine avea să-l mai reprezinte pe el, cine avea să mai gireze pentru el? Doar Domnul Însuși, care-Și asuma răspunderea de a soluționa această problemă. Astfel se explică faptul că din acest tip de jertfă nu mânca nimeni. La celelalte jertfe de ispășire, o mare parte din ce nu era ars pe altar revenea preotului. Faptul că preotul mânca din jertfa de ispășire simboliza două lucruri. Primul simbol îl descoperim în Levitic 10:17: *„Pentru ce n-ați mâncat jertfa de ispășire într-un loc sfânt? Ea este un lucru preasfânt; și Domnul v-a dat-o, ca să purtați nelegiuirea adunării și să faceți ispășire pentru ea înaintea Domnului.”* Mâncând din jertfa de ispășire, preoții se făceau în chip simbolic părtași slujbei purtării păcatului. Pentru a exista iertare era nevoie de un substitut în moarte și pedeapsă. Acest substitut era animalul ce ardea pe altar. Dar, cum am mai spus, nu era echitabil ca un animal să substituie un om. De aceea, nu doar animalul, ci și preotul, reprezentantul UMAN, trebuia să poarte păcatul evreului care a adus jertfa.

Al doilea simbol îl descoperim din legea jertfelor. El se referă la faptul că Domnul împărtășea din bucuria Sa de a-l ierta pe evreu și preotului mijlocitor. Preotul mijlocitor era primul care se putea bucura de bucuria Domnului de a ierta.

În cazul păcatului Marelui Preot, era normal ca nimeni să nu mănânce din jertfă. Toată jertfa era arsă înaintea Domnului. Nu mai era un alt om care să-l substituie pe Marele Preot în pedeapsă. Și totuși era iertat. Cum? Deocamdată nu știm. Era o taină: Domnul Își asuma rezolvarea acestei probleme, rezolvare care nu putea fi înțeleasă deocamdată de evreu. Era deci vorba de o taină pe care Domnul nu o putea împărtăși cu nimeni. Așa că, nimeni nu mânca din jertfă pentru că nimeni nu putea gira pentru Marele Preot și nimeni nu putea înțelege taina iertării acestuia. Vom mai dezvolta aceste aspecte atunci când vom studia Levitic 16.

Este foarte interesant că în cazul păcatului norodului, regulile rămâneau identice: nimeni nu mânca din jertfă, nici măcar Marele Preot. De ce? La prima vedere, era normal ca Marele Preot să mănânce din jertfă. Însă, ideea este că Vechiul Legământ nu rezolva cu adevărat problema păcatului. Păcatul era iertat, dar încă nu era soluționat pe deplin înaintea dreptății lui Dumnezeu. Era necesar un substitut real în moarte și pedeapsă. Viața unui animal nu putea substitui viața unui om. Preotul, reprezentantul uman, nu era ars pe altar. Și apoi, acesta, la rândul său, era păcătos și avea nevoie de iertare. Vechiul Legământ era umbra unei realități viitoare. El explica ce anume trebuie pentru ca păcatul să fie iertat, dar și faptul că el nu poate soluționa pe deplin problema păcatului. El era un indicator spre Hristos, adevărata Jertfă și adevăratul Mare Preot. Astfel, în conținutul său trebuia să conțină elemente prin care să-și recunoască limitele și să se autocaracterizeze doar ca umbră. Era necesar ca Vechiul Legământ să-și realizeze autoportretul, autoportret în care să-și recunoască incapacitatea de a soluționa păcatul. Cred că faptul că Marele Preot nu mânca din jertfă pentru păcatul norodului este un astfel de element. Mesajul era clar: este un domeniu la care Marele Preot nu poate ajuta și pe care acesta nici nu-l poate înțelege. Oare de ce? Atunci când era păcatul unui singur individ, preotul mânca din jertfă, dar când era vorba de păcatul întregii adunări, nimeni nu mai mânca din jertfă. Poate limita evidențiată era următoarea: un om obișnuit poate reuși să substituie un alt om, dar cum ar putea ar fi substituit unei mulțimi de oameni? Viața de om pentru viața de om. Viața Marelui Preot ar fi putut fi, în cel mai bun caz, echivalentul vieții unui singur evreu. Însă, cum ar fi putut să moară în locul celor mulți? Cu siguranță vom mai relua acest subiect când vom studia Levitic 16, care este (cred) capitolul cheie al întregii cărți.

Este foarte important să ne dăm seama că Vechiul Legământ era doar umbra unei realități. El era un purtător de simboluri. Elementele sale componente pot fi împărțite în două categorii. Prima categorie include simboluri care creionau profilul lucrării mântuitoare a lui Mesia. A doua categorie include simboluri care subliniau limitele legământului, faptul că este doar o umbră. Această distincție ne va fi foarte de folos în studierea cărții Levitic.

Să analizăm jertfa de ispășire a unei căpetenii și a unui evreu de rând. Deja mai multe aspecte le-am și comentat deja. Evreul își punea mâinile pe capul dobitocului. Acest lucru ar putea sugera un transfer de vinovăție. În chip simbolic, dobitocul era substitutul în moarte al evreului. Plata oricărui păcat era moartea. Indiferent de porunca încălcată, pedeapsa trebuia să fie aceeași: moartea, despărțirea eternă de Dumnezeu. Animalul murea în mâinile evreului. Realitatea morții era adusă cât mai aproape de inima evreului. Acesta conștientiza că el ar fi trebuit să moară. Focul de pe altar simboliza focul judecății lui Dumnezeu, care ar fi trebuit să mistuie trupul și sufletul lui. Prin aducerea jertfei, el recunoștea că este vrednic de moarte. Chiar dacă păcatul fusese comis în mod neintenționat, el era pe deplin vinovat. Evreul putea învăța din acest ritual să renunțe la autoapărare, la autojustificare, la apelul de circumstanțe atenuante. El trebuia să vină înaintea Domnului cu inima smerită și duhul

zdrobit și să rostească: „Sunt vinovat. Sunt vrednic de moarte. Merit pedeapsa Ta. Nu am nici o justificare pentru păcatul meu.” Moartea animalului era menită să-l ilumineze cu privire la gravitatea oricărui păcat și la vina sa imensă înaintea Domnului.

Este o distincție în ce privește tipul de animal ce trebuia adus ca jertfă: căpetenia trebuia să aducă un țap, iar evreul de rând o iadă sau un miel. Dumnezeu respectă posibilitățile fiecăruia. În același timp, este posibil să sublinieze că implicațiile păcatului pot fi diferite, în funcție de statutul persoanelor care-l comit. Jertfa „mai mare” ar putea sugera o gravitate mai mare a păcatului. Deja am subliniat faptul că păcatul Marelui Preot avea implicații deosebite din pricina funcției acestuia. Cred că din această perspectivă există o diferență între păcatul unei căpetenii și păcatul unui om de rând. Păcatul căpeteniei are consecințe negative mai mari asupra comunității, și de aceea, păcatul său ar putea fi socotit mai grav. Căpetenia se bucura de o anumită poziție și de un anumit respect. El era un reper pentru comunitate. El trebuia să fie un model. Înfrângerea lui ar fi descurajat mult mai mult comunitatea decât înfrângerea din viața unui om de rând. Cu cât avem o funcție mai înaltă, cu atât impactul unei căderi din viața noastră este mai mare asupra comunității. În ce privește ascultarea, lucrurile par să fie exact invers. Cu cât funcția e mai mică și mai neînsemnată, cu atât strălucește mai mult credințioșia noastră în ochii oamenilor. Oamenii au așteptări, oamenii au nevoie de modele, oamenii se ghidează după cei aflați în poziții de conducere.

Cu cât ești mai sus, cu atât trebuie să fii mai atent la fiecare detaliu al comportamentului tău. În același timp, pentru a echilibra balanța, amintim că, și în cazul evreului de rând, jertfa era de aceeași natură: moartea unui animal. Păcatul era păcat și consecința identică: moartea. Acest pasaj ne ajută să ne raportăm la păcat în felul următor: nu există păcate mari și păcate mici, și totuși există păcate mari și păcate mici. Primul lucru pe care trebuie să-l avem în minte este acela că orice păcat, indiferent de natura sa, de cine îl comite, de contextul în care îl comite, este extrem, extrem de grav înaintea lui Dumnezeu și aduce cu sine moartea. Al doilea lucru pe care trebuie să-l știm este acela că păcatele diferă între ele din perspectiva amplitudinii consecințelor. Orice păcat are consecințe: consecințe în noi și consecințe în ceilalți. În noi, păcatul distruge lucrurile sfinte zidite cu trudă de Domnul: deprinderile sfinte, cunoștințele despre Dumnezeu, profunzimea acestora, etc. În ce-i privește pe ceilalți, păcatul nostru poate deveni în primul rând o pricină de păcătuire. Iar, în al doilea rând, poate aduce întristare și descurajare.

Jertfa de ispășire nu-l învăța pe evreu doar despre gravitatea și tragedia păcatului, dar îi oferea și certitudinea iertării. De patru ori apare în capitolul 4 expresia: „și i (li) se va ierta”. Dumnezeu nu-l lăsa pe evreu în incertitudine și confuzie. El îi oferea atunci și acolo darul nemeritat al iertării. Jertfa adusă și pocăința sinceră a evreului erau temeiul acestei iertări. Ce însemna să fii iertat? Ca Domnul să uite că ai păcătuire, sau să te iubească mai mult? Domnul nu va uita păcatul, și totuși îl va uita, însă în sensul că nu-l va mai ține în socoteală pentru a ne trage la răspundere pentru el. David exclamă în Psalmul 32:1-2: „Ferice de cel cu fărădelegea iertată și de cel cu păcatul acoperit! Ferice de omul cărui nu-i ține în seamă Domnul nelegiuirea...” Iar, în Psalmul 51, același David îl imploră pe Domnul: „După îndurarea Ta cea mare, șterge fărădelegile mele! Spală-mă cu desăvârșire de nelegiuirea mea și curățește-mă de păcatul meu. Curățește-mă cu isop și voi fi curat: spală-mă și voi fi mai alb decât zăpada... Întoarce-Ți privirea de la păcatele mele și șterge toate nelegiuirile mele!” (Ps. 51:1,2,7,9) Atunci când păcătuim, păcatul se așează în mintea noastră ca un virus, cheamă pedeapsa lui Dumnezeu și își continuă lucrarea-i devastatoare în noi. Atunci când suntem iertați, păcatul este îndepărtat de la noi. Astfel, lucrarea sa devastatoare încetează și nu mai suntem trași la răspundere pentru el. Suntem absolviți de vină și suntem făcuți albi ca neaua înaintea Sa. A fi iertat înseamnă să fii văzut de Domnul alb ca neaua, desăvârșit. Iată ce ne spune Balaam despre raportarea Domnului la un Israel cu

toate păcatele mărturisite: „El nu vede nici o fărădelege în Iacov. Nu vede nici o răutate în Israel.” (Numeri 23:21).

Dumnezeu oferea evreului siguranță. Acesta nu trebuia să plece de la Cort fără a ști dacă a fost iertat sau nu. El nu spera că va fi iertat, ci avea certitudinea că a fost iertat. El nu era chemat să-și câștige sau să-și merite iertarea. Nu este loc pentru teologia faptelor bune. El nu era îndreptățit prin fapte, ci prin har. Iertarea era un dar nemeritat și el trebuia să-l accepte în această manieră. Evreul trebuia să-L creadă pe Dumnezeu pe cuvânt. Chiar dacă nu înțelegea pe deplin baza iertării sale (cum putea o viață de animal să substituie o viață de om?) și chiar dacă el simțea altceva, trebuia să creadă că Domnul l-a iertat. Iertarea era deplină. El avea din nou pace cu Domnul. Înaintea Domnului el era fără pată și trebuia să se bucure pentru aceasta.

Mă impresionează expresia din 4:31: „și ea va fi de un miros plăcut Domnului.” Am întâlnit această expresie la arderea de tot și am zăbovit o vreme asupra ei. Însă, faptul că o regăsim și în contextul jertfelor de ispășire este foarte important. În primul rând, ne învață ceva despre Dumnezeu, despre modul în care El îl primește pe păcătos. Evreul evlavios, atunci când păcătuia, se umplea de rușine și venea împovărat și tulburat la altar. Pe drum se putea întreba: „Oare cum mă va primi Domnul? Mă va scruta cu privirea și mă va muștra cu asprime? Îmi va spune: «Te iert, dar să știi că M-ai dezamăgit și M-ai întristat foarte tare!» Oare cum mă va primi Domnul?”. Levitic capitoul 4 ne descoperă că Domnul îl va primi cu brațele deschise, cu multă dragoste și bucurie. După cum închinarea evreului aducea o nespūsă bucurie în inima Tatălui ceresc, la fel și acum pocăința acestuia îi provoacă o mare bucurie. Este bucuria Tatălui care-l găsește pe fiul cel pierdut. Este bucuria Tatălui pentru fiul care-și reface relația cu El. Această bucurie te umple de pace, îndepărtează obsesia regretelor și-ți dă curajul să privești înainte.

Și, în al doilea rând, evreul putea învăța despre o condiție a pocăinței autentice. Nu jertfa în sine aducea iertare, ci o inimă smerită și zdrobită (vezi Psalmul 51). Dumnezeu Se uita în primul rând la inima evreului. În primele trei capitole, am descoperit că Domnul tresaltă de bucurie atunci când întreaga inimă a evreului I se dedică Lui. Deci, jertfa de ispășire poate fi de bun miros doar dacă oglindește dedicare totală față de Domnul. Evreul nu-L putea impresiona pe Domnul printr-un ritual și nici chiar printr-un sincer: „Iartă-mă!”, dacă acesta nu era însoțit de o dedicare totală față de Domnul și de angajamentul de a nu mai repeta greșeala. De vreme ce Domnul promitea iertarea pentru orice păcat la Cortul Întâlnirii, pericolul transformării harului în desfrânare era iminent. Gândul: „Păcătuiesc, evit suferința și apoi aduc jertfa de ispășire.” era aproape imposibil să nu apară. Însă, vom descoperi că Domnul era conștient de acest pericol și că unul din principalele scopuri ale cărții Levitic este acela de a preveni acest pericol.

b) 5:1 – 6:7 Jertfa pentru vină

Este foarte interesant să descoperim că sunt două tipuri de jertfe pentru păcat: jertfa de ispășire și jertfa pentru vină. Diferența principală este aceea că, în timp ce la jertfa de ispășire se ungeau cu sânge coarnez altarului (vezi 4:25), în cazul jertfei pentru vină sângele se stropea pe altar de jur împrejur (vezi 7:2). A doua diferență ar fi aceea că jertfa pentru vină se aducea doar în cazul anumitor păcate, păcate menționate în 5:1-4, 5:15 și 6:2-5. Înainte de a comenta aceste diferențe, ne vom focaliza atenția pe două idei noi, pe care le descoperim în pasajele 5:1-13 și 5:14 – 6:7. Prima idee se referă la permisiunea de a aduce o jertfă mai mică. Am mai întâlnit acest lucru la arderile de tot. Acum suntem însă în contextul ispășirii păcatelor și Dumnezeu este gata să primească chiar și un pumn de făină ca dar de ispășire. Este ceva cu totul fantastic: dacă evreul nu avea posibilitatea de a aduce o oaie sau o capră,

putea aduce două turturele sau doi pui de porumbel, și dacă nu avea posibilități nici pentru acestea, putea aduce doar un pumn de făină. Descoperim aici dorința arzândă a lui Dumnezeu de a oferi iertarea. Domnul nu vrea să existe nici o piedică pentru evreu de a veni la Cort pentru a primi iertarea. Yahwe este un Dumnezeu milos, bun, îndurător, care iubeste iertarea și o oferă cu cea mai mare bucurie. El nu este un Dumnezeu care împarte iertarea cu zgârcenie. Nu, ci o împarte din belșug, cu toată inima. Iată cum ni-L descrie Isaia pe acest Dumnezeu: „*Să se lase cel rău de calea lui și omul nelegiuit să se lase de gândurile lui, să se întoarcă la Domnul care va avea milă de el, la Dumnezeul nostru care nu obosește iertând.*” (Isaia 55:7). Iar în altă parte ni se spune că lui Dumnezeu Îi place îndurarea.

Domnul deci de-abia așteaptă să ierte. De-abia așteaptă să-l vadă pe păcătos venind la altar. El împarte iertarea cu veselie, nu cu răceală și asprime. Altarul era un loc al harului. Evreul trebuia să se apropie cu deplină încredere de locul unde putea căpăta iertarea. Domnul îl aștepta cu drag, gata să-l îmbrățișeze și să-l învieze cu darul nemeritat al iertării și cu dragostea Sa veșnică.

Pe de altă parte, această permisiune de a aduce o jertfă mai mică avea rolul de a-l învăța pe evreu lecția harului. Harul se referă la un dar minunat și nemeritat pe care-l primește cel păcătos și pentru care Domnul plătește un preț imens. Dacă evreul ar fi trebuit să aducă multe jertfe, sau dacă jertfa adusă ar fi depășit posibilitățile lui financiare, atunci el ar fi simțit că iertarea îl costă, că în cele din urmă și-a cumpărat această iertare. El nu îl mai percepea ca pe un dar nemeritat, ci ca pe ceva obținut prin sacrificiul personal. Domnul este foarte preocupat ca evreul să înțeleagă la altar lecția harului. De aceea, este gata să accepte ca dar pentru ispășire chiar și un pumn de făină. Lecția harului este o lecție fundamentală pentru evreu și pentru relația sa cu Domnul. Relația sa cu Yahwe trebuia să se întemeieze pe iubire. Iar evreul Îl putea iubi pe Domnul doar în măsura în care descoperea dragostea Sa. Și cât de bine se oglindește dragostea Sa în iertarea Sa! Și aceasta tocmai pentru că iertarea este un dar nemeritat. Este foarte interesant faptul că Domnul accepta și un pumn de făină, deci un dar fără vărsare de sânge. Acest lucru ar contrazice în mod aparent interpretarea autorului Epistolei către Evrei asupra Leviticului: „*Și, după Lege, aproape totul este curățit cu sânge: și fără vărsare de sânge nu este iertare.*” (Evrei 9:22). Cred că interpretarea autorului Epistolei către Evrei este corectă. De ce? În primul rând, pe altar se aducea în fiecare zi jertfă necurmată (un miel dimineața și un miel seara) și, deci, era sânge pe altar atunci când se aducea acel pumn de făină. Și, în al doilea rând, avem Ziua Curățirii, când se jertfea un vițel (deci vărsare de sânge) pentru toate păcatele mărturisite la Cort în acel an (și deci și pentru păcatul mărturisit prin acel pumn de făină). Din pricina Sărbătorii de Yom Kippur era clar că fără vărsare de sânge nu este iertare.

A doua idee pe care o descoperim în al doilea pasaj (5:14 – 6:7) se referă la gravitatea păcatului față de semenul nostru. Pasajul ne pune înaintea două situații: când se păcătuiește împotriva lucrurilor închinete Domnului și când se păcătuiește împotriva bunurilor materiale ale aproapelui. Observăm că cerințele pentru soluționarea celor două situații sunt identice: înapoierea aceluși bun, adăugarea unei cincimi din valoarea acestuia și aducerea ca jertfă pentru vină a unui berbec fără cusur luat din turmă după prețuirea poporului. Textul pare să pună astfel semn de echivalență între păcatul îndreptat direct împotriva Domnului și cel îndreptat împotriva semenului. El subliniază și în mod explicit acest lucru. Prezentarea primei situații se încheie cu afirmația: „*Omul acesta se făcuse vinovat față de Domnul.*” (5:19); iar descrierea celei de-a doua situații începe cu următoarele cuvinte: „*Când va păcătui cineva și va săvârși o neleguire față de Domnul, tăgăduind aproapelui său un lucru încredințat lui...*” (6:2). Păcatul îndreptat împotriva semenului se îndreaptă în primul rând împotriva lui Dumnezeu. Cum se explică această echivalență? Să descoperim răspunsul meditănd asupra unor pasaje din Vechiul Testament. David, după ce a păcătuțit față de Urie (adulter și crimă) și față de întreg Israelul (un model negativ) și față de

Neamurile vecine (mărturie proastă) menționează în rugăciunea sa de pocăință: „*Împotriva Ta, numai împotriva Ta am păcătuit și am făcut ce este rău înaintea Ta.*” (Ps. 51:4a). Neprihănitul Iov, prezentându-și neprihănirea înaintea Domnului, rostește următoarele cuvinte: „*De aș fi nesocotit dreptul slugii sau slujnicei mele, când se certau cu mine, ce aș putea să fac, când Se ridică Dumnezeu? Ce aș putea răspunde când pedepsește El? Cel ce m-a făcut pe mine în pântecele mamei mele, nu l-a făcut și pe el? Oare nu ne-a întocmit același Dumnezeu în pântecele mamei?*” (Iov 31:13-15). Iar înțeleptul Solomon așterne pe hârtie următorul proverb: „*Cine asuprește pe sărac, batjocorește pe Ziditorul Său, dar cine are milă de cel lipsit, cinstește pe Ziditorul său.*” (Proverbe 14:31).

Domnul este Cel care ne-a dat toate poruncile. Orice păcat este îndreptat astfel mai întâi împotriva Lui. Și apoi, în ce-l privește pe semenul nostru, el este creat de Dumnezeu, Domnul este Făcătorul său. Dacă ne atingem de semenul nostru, ne atingem de făptura mâinilor Sale. Dumnezeu este descris ca Tatăl tuturor duhurilor. Analizând cu atenție instinctul matern și legătura așa de strânsă între o mamă și copilul ei, putem întrezări ceva din legătura atât de strânsă dintre Creator și fiecare suflet creat de El.

Înapoierea lucrului furat și adăugarea încă a unei cincimi din valoarea sa ne ajută să înțelegem cum privește Domnul iertarea. Iertarea nu este o chestiune infinită. Iertarea este un dar nemeritat, însă, în măsura în care este posibil, trebuie remediat prejudiciul adus. Ea include de altfel și un aspect disciplinar care să-l motiveze pe evreu să nu mai repete greșeala.

E timpul să răspundem la o întrebare fundamentală ridicată de capitolul 5, și anume: de ce există două tipuri de jertfă pentru păcat? În cazul jertfei de ispășire, preotul ungea cu sânge coarnele altarului și restul sângelui îl vărsa la picioarele lui, iar, în cazul jertfei pentru vină, sângele trebuia stropit pe altar de jur împrejur ca la arderea de tot și jertfa de părtășie. Îmi este greu să interpretez această diferență: să fie vorba de două simboluri specifice? Este interesant și faptul că, după unele traduceri, jertfa pentru vină ar fi introdusă din 5:1 (Cornilescu, RSV), iar după altele (NIV), prezentarea acesteia ar începe mai degrabă din 5:14. Oricum ar fi, este evident faptul că Domnul acordă o atenție deosebită următoarelor situații:

- ⇒jurământul strâmb
- ⇒atingerea de un animal necurat
- ⇒atingerea de o necurăție omenească
- ⇒jurământul iresponsabil
- ⇒înșelăciunea cu privire la lucrurile închinat Domnului
- ⇒înșelăciunea cu privire la bunurile materiale ale aproapelui
- ⇒păcatele făcute din neștiință

Ce este deosebit în legătură cu aceste păcate? Deocamdată, nu am nici o ipoteză plauzibilă, vrednică să fie așternută pe hârtie. Voi reveni însă la lucrurile pe care trebuia să le învețe evreul din aducerea jertfelor pentru păcat, și anume că:

- ⇒Orice păcat (înfăptuit conștient sau inconștient) este extrem de grav înaintea Domnului și aduce moartea.
- ⇒Jertfa animală, fără o pocăință sinceră, nu remediază în nici un fel situația tragică a evreului.
- ⇒Gravitatea unui păcat depinde și de funcția celui care-l comite și de impactul negativ asupra comunității.
- ⇒Dumnezeu iartă din toată inima, cu bucurie!
- ⇒Iertarea este un dar nemeritat.

⇒Un păcat împotriva unui semen se îndreaptă mai întâi asupra Făcătorului său.

Rămâne însă această întrebare: ce învață evreul nou din jertfa pentru vină? Să analizăm mai întâi cele două denumiri distincte. Pentru cea dintâi jertfă, Cornilescu folosește expresia: „*jertfă de ispășire*”, pe când traducerea NIV o denumește „*jertfă pentru păcat*”. În cazul celei de-a doua, traducerea cad de comun acord asupra formulării: „*jertfă pentru vină*”. Din perspectiva numelor, prima jertfă accentuează ispășirea păcatului, iar a doua subliniază vinovăția celui care aduce jertfa. Astfel, înțelegem că orice călcare de lege înseamnă un păcat care aduce moarte și are nevoie de ispășire, dar și faptul că oricare ar fi păcatul și contextul în care a fost înfăptuit, autorul are o vinovăție reală. Este interesant să observăm că trebuia adusă jertfa pentru vină în ce privește păcatele făcute din neștiință (vezi 6:17). Pentru aceste păcate omul își poate găsi imediat scuza: „Nu am știut!”. Pentru a sublinia vinovăția omului, Dumnezeu cere ca în astfel de situații evreul să aducă o jertfă pentru vină, și nu o jertfă de ispășire.

Să ne întoarcem la situațiile prezentate la începutul capitolului 5:

- ⇒jurământul strâmb
- ⇒atingerea din neglijență de un animal necurat
- ⇒atingerea din neglijență de o necurăție omenească
- ⇒jurământul iresponsabil

Trebuia adusă pentru aceste situații jertfa de ispășire (cum traduce NIV și RSV) sau jertfa pentru vină (cum traduce Cornilescu)? Sunt argumente pentru ambele tabere. Pentru traducerea lui Cornilescu, argumentele le găsim în primele cinci versete din capitolul 5, unde găsim în fiecare verset cuvântul „vină” sau „vinovat”. Pentru varianta NIV, argumentele le găsim în următoarele versete din capitolul 5, unde ni se vorbește despre posibilitatea de a aduce jertfe mai mici. Aceste jertfe mai mici sunt prezentate ca jertfe de ispășire, și nu ca jertfe pentru vină (o turturea ca jertfă de ispășire și un pumn de făină ca jertfă de ispășire). Traducerile din limba engleză folosesc și ele în aceste două cazuri terminologia specifică primului tip de jertfă pentru păcat. Oare o jertfă pentru vină putea fi înlocuită cu o jertfă de ispășire? Dacă citim însă mai atent, descoperim atât în versetul 6, cât și în versetul 7, și expresia: „*jertfă pentru vină*” și expresia: „*jertfă de ispășire*” sau „*jertfă pentru păcat*”. Pentru ca lucrurile să fie și mai confuze, precizăm faptul că traducerea NASB merge pe aceeași linie cu traducerea Cornilescu. Întrebarea care îmi vine în minte este de ce a scris Dumnezeu capitolul 5 într-un mod în care este greu să-ți dai seama dacă este vorba de jertfă de ispășire sau jertfa pentru vină.

Cred că un posibil răspuns ar fi acela că Dumnezeu vrea să arate că cele două jertfe pentru păcat sunt foarte apropiate și împlinesc aceeași funcție, și anume: jertfa pentru păcat era adusă pentru vinovăția evreului, iar jertfa pentru vină făcea ispășire pentru păcatul evreului. Deci, deși există două tipuri de jertfă pentru păcat, ele împlinesc aceeași funcție. Dumnezeu a lăsat două denumiri și două tipuri de jertfe dintr-o motivație de ordin pedagogic, și anume: din dorința de a evidenția la fel de mult atât problema ispășirii păcatului, cât și cea a vinovăției omului.

Să revenim la cele 4 situații din Levitic 5:1-4. De ce sunt prezentate tocmai aceste situații, și nu altele atunci când autorul a dorit să sublinieze ideea de vinovăție și posibilitatea de a aduce jertfe de dimensiuni mai mici? Observăm că sunt două încălcări ale legii morale și două încălcări ale legii ceremoniale și, de asemenea, că în unele situații este prezentă intenția, iar în altele păcatul este comis din neștiință. Însă, în pofida varietății situațiilor, evreul este considerat vinovat. Mesajul pare a fi următorul: indiferent de natura poruncii, indiferent de context, indiferent de prezența sau absența intenției, cel care a încălcat legea este considerat

vinovat. Cu alte cuvinte, nu există circumstanțe atenuante, care să-l absolve pe călcătorul de lege de vina sa. Nu există scuze de genul: „Nu am știut!” sau „Nu am vrut!”. Călcarea unei legi presupune vinovăția celui în cauză. Care este temeiul pentru care călcătorul de lege este considerat vinovat? Atunci când este vorba de sfințenia lui Dumnezeu, ignoranța sau imprudența nu pot fi luate ca scuze. „Puteai să te informezi și puteai să fii mai atent și acestea mai ales când știai că miza este așa de mare și că Domnul este așa de sfânt!” ar putea răspunde Dreptul Judecător. Faptul că autorul pune „în aceeași oală a vinovăției” călcarea legilor morale cu călcarea legilor ceremoniale, păcatele comise intenționat cu cele comise din neștiință, ne face să tratăm cu maximă seriozitate toate poruncile și ne responsabilizează să căutăm să cunoaștem toate poruncile, să fim atenți și precauți mereu și să nu ne permitem „luxul” imprudenței.

Jertfa pentru vină o mai găsim de cel puțin 3 ori în cartea Levitic, și anume:

- în 7:1-10, unde ne este prezentată legea jertfei pentru vină;
- în 14:12-13, unde descoperim faptul că la ritualul curățirii de lepră se aducea și jertfa pentru vină și jertfa de ispășire sau pentru păcat;
- în 19:20-22, unde aflăm că, în cazul unei relații sexuale cu o roabă logodită nerăscumpărată, trebuia să se aducă o jertfa pentru vină, pentru a se căpăta iertarea;

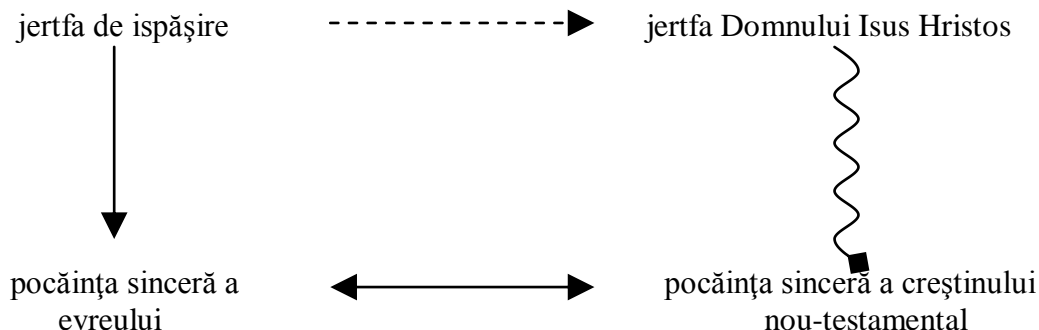
Dumnezeu a instituit două jertfe ispășitoare la Cortul Întâlnirii: jertfa pentru păcat și jertfa pentru vină. Jertfa pentru vină evidențiază cu mai multă putere vinovăția celui care a păcătuit. Ea se aducea pentru anumite păcate specifice și scopul era ca mesajul ei specific să fie păstrat viu în mintea evreului. Mesajul jertfei pentru vină este complementar mesajului jertfei de ispășire. Ea ne provoacă să medităm profund asupra vinovăției umane. În cele din urmă, Domnul putea institui la Cort doar jertfa de ispășire. Dar El nu a făcut acest lucru. Decizia Sa de a mai institui o a doua jertfa pentru păcat trebuie tratată cu toată seriozitatea. Ea ne ajută să înțelegem legătura dintre vinovăția noastră și modul în care pedepsește Dumnezeu păcatul, precum și necesitatea recunoașterii vinovăției noastre înaintea Domnului, pentru a putea căpăta iertarea. Evreul nu putea aduce mecanic o jertfa pentru păcat și să se bucure de iertarea lui Dumnezeu. El trebuia să-și mărturisească păcatul, să-și recunoască vina și să-i pară rău.

Este important să subliniem faptul că putem încălca legea cuiva și chiar să facem eforturi pentru a remedia situația, fără să ne simțim vinovați. Putem, de exemplu, să circulăm cu 60 km/h prin oraș. Am încălcat legea statului. Suntem prinși și ni se cere să plătim o amendă. Noi ne recunoaștem încălcarea de lege și mergem să plătim amenda. Însă, nu ne simțim deloc vinovați pentru că suntem convinși că nu am condus iresponsabil și nu am pus nimănui viața în pericol conducând cu 60 km/h într-o zonă deloc aglomerată a orașului.

Putem să ne raportăm așa și la încălcarea poruncilor Domnului. Știm că Domnul ne pedepsește dacă-I încălcăm poruncile. Pentru a scăpa de pedeapsă, facem ce a spus El: ne recunoaștem călcarea de Lege, care-L supără foarte mult și ne cerem iertare. Putem face acest lucru fără să ne conștientizăm prea mult vina noastră și fără să ne simțim foarte vinovați. Jertfa pentru vină avea un mesaj clar: „*Omul acela se făcuse vinovat față de Domnul.*” (Levitic 5:19). Astfel, jertfa pentru vină ne îndeamnă să medităm mai mult asupra vinovăției noastre înaintea Domnului. Vom dezvolta acest subiect în partea de aplicație.

APLICAȚII

Am putea începe partea de aplicații cu următoarea schemă:

Toate jertfele de ispășire de la Cort anunțau venirea unei Jertfe mai bune. Un animal nu putea substitui în moarte un om. Pentru viața unui om trebuia plătită o viață de om. Iată de ce a fost necesar ca Fiul lui Dumnezeu să Se întrupeze, ca Isus Hristos să fie 100% om și 100% Dumnezeu. Fără întrupare nu putea exista o jertfă ispășitoare: „*El a purtat păcatele noastre în trupul Său pe lemn, pentru ca noi, fiind morți față de păcate, să trăim pentru neprihănire; prin rănilile Lui ați fost vindecați.*” (1 Petru 2:24). La fel cum moartea și durerea animalului jertfit erau cât se poate de reale, la fel moartea și suferința Mielului Isus au fost realități incontestabile. La fel cum animalul ardea pe altar, la fel Isus Hristos a fost mistuit de judecata dreptății divine. „*El este jertfa de ispășire pentru păcatele noastre.*” (1 Ioan 2:2).

Cortul Întâlnirii era asemenea unui abator: moarte și sânge, zi de zi. Să ne gândim cât sânge trebuia să se verse pentru iertarea păcatelor unui singur evreu pentru tot timpul vieții sale. Era vorba de o cantitate imensă de sânge. Dar gândiți-vă la sângele vărsat pentru o generație întreagă. Toate acestea vorbeau despre mărimea prețului pe care trebuia să-l plătească Mesia în locul nostru. Isaia 53 aduce o nouă lumină asupra jertfelor de ispășire de la Cort: „*Domnul a găsit cu cale să-L zdrobească prin suferință... Dar, după ce Își va da viața ca jertfă pentru păcat, va vedea o sămânță de urmași, va trăi multe zile, și lucrarea Domnului va propăși în mâinile Lui.*” (Isaia 53:10). Mesia va fi adevărata Jertfă care va fi mistuită pe altarul judecății lui Dumnezeu. Fără jertfă nu este iertare. Iertarea este un dar nemeritat pentru om. Pe om nu-l costă nimic, dar pe Dumnezeu L-a costat jertfirea Fiului Său.

Meditând la mărimea prețului plătit, începem să înțelegem cât de gravă este problema păcatului, cât de mult urăște Dumnezeu păcatul. Păcatul nu poate fi pur și simplu uitat sau acoperit, el trebuie ispășit.

Stau și mă întreb: de ce nu putea Dumnezeu să ierte păcatul, fără să fie necesar să se plătească un preț în schimb? Răspunsul îl întrezărim în natura caracterului Său. Prin păcat, omul Îi întoarce spatele Creatorului său. Iar faptul de a respinge o relație cu Creatorul reprezintă o ofensă imensă adusă Persoanei Sale. El este Cel care ne-a creat, doar relația cu El ne poate împlini, El ne iubește atât de mult și dorește nespus să ne ferească cu dragostea Sa. Și totuși omul, prin păcat, Îi întoarce spatele, dorind să-și fie el singur Dumnezeu, căutând fericirea în neascultarea de Dumnezeu și percepându-L ca un Tiran capricios care ne sufocă libertatea și împlinirea prin restricțiile Sale absurde. Dumnezeu Se simte atât de jignit prin această raportare a omului față de Sine, încât, în demnitatea Sa de Dumnezeu, nu poate să nu-

i dea omului ce el singur a ales: despărțire eternă a omului față de Fața Domnului. Dumnezeu ne pedepsește respectându-ne alegerea noastră și dăruindu-ne ce noi singuri am ales: iadul, adică despărțirea de Dumnezeu. Aceasta este adevărata moarte. Și deja ne-am apropiat de problema vinovăției noastre. Pedepsa eternă este proporțională cu vinovăția noastră. Prețul plătit de Hristos oglindește mărimea pedepsei ce-ar fi trebuit s-o purtăm, iar mărimea pedepsei reflectă dimensiunea vinovăției noastre. Esența ei constă în aceea că L-am respins pe Creator ca Dumnezeu al vieții noastre și am ales să ne fim noi înșine dumnezei. Problema vinovăției umanității o găsim discutată pe larg de apostolul Pavel, în Romani cap.1-3. Dacă Dumnezeu nu ni S-ar fi descoperit și dacă nu am fi avut posibilitatea să-L alegem, atunci vinovăția noastră ar fi discutabilă. Dar Dumnezeu S-a preocupat în mod special ca să Se reveleze fiecărui om și să-l cheme în relație cu Sine. Cu toții am respins această chemare. Cu toții suntem vinovați și vrednici de moarte. Cunoscându-ne vinovăția noastră, vom înțelege de ce a fost așa de mare prețul răscumpărării noastre, și așa vom aprecia iertarea primită în dar și dragostea infinită a lui Dumnezeu față de noi.

Baza obiectivă a iertării noastre este jertfa lui Isus Hristos. Baza subiectivă este pocăința noastră. Dacă ritualul jertfei de ispășire nu era însoțit de o atitudine corespunzătoare în inima evreului, acesta nu putea căpăta iertarea. Un exemplu de pocăință sinceră îl găsim în Psalmul 51. Atunci când ne pocăim cu adevărat, nu ne mai găsim scuze sau circumstanțe atenuante. Suntem copleșiți de vinovăția noastră și recunoaștem că merităm moartea eternă. Ne pare rău că L-am întristat pe Creatorul nostru și dorim să nu mai repetăm greșeala. Dorim să ne refăcem relația cu Dumnezeu și să ne rededicăm viața doar Lui. Pentru aceasta avem nevoie de iertare. Iertarea nu este un scop în sine, ci un mijloc pentru a reintra în relație. Avem deplină încredere că Dumnezeu ne va ierta cu bucurie și că ne va da puterea să începem o viață nouă.